

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ב חשון תשפ"ב | דף היומי בבלי: ראש השנה יט | דף הכולל: ביצה יז.
דף היומי בהלכה: מסימן תרנ"א אמצע סעיף א' "ואם נשרו מהעלין" עד סעיף ג'.
מוסר: חובת השמירה - פרק ו' מ"כלל הדברים" עד "גם אעתיק".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כד 'וכבר מצאנו שהמלאכים' עד סוף פרק כה

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"ליהודי אסור להיבהל כאשר הוא 'חוטף' מכות" | החתן מצא מעטפה על עץ ביער והשידוך נסגר | לקראת הזזת המחוגים במוצאי שבת - כל מה שרציתם לדעת על שעון חורף ושעון קיץ | 2259

פרשת השבוע

ממש ברגע שהחתן המיועד נקש על דלת ביתם,
משך אחד הילדים את המפה. כל כלי הזכוכית
שעמדו על השולחן צנחו על הארץ ונשברו לרסיסים,
כאשר החתן רואה את כל המתרחש מבעד לדלת

ספורי הוד קדומים מתוך 'קונטרס השידוכים' למו"ר הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל

מתוכן הספור, אלא גם מצליל האמירה ומצוף הדבש הנוטף משפתי אומרם.

היריעה במאמר זה לא תוכל להכיל את כל מאמרו של רב אלה ברוך, הקושיות, התירוצים ודברי התורה הפלאיים. נדוג מתוכו לפחות את הספורים, ויהיו אלו המעשים סימן לבנים...

מנהג לקרוא לחתן ביום חופתו בפרשת 'חיי שרה'

רב אלה ברוך היה פותח את דבריו בדברי הרבינו בחיי בפרשת השבוע: "ע"כ הוקבע בישראל לקרוא פרשה זו לחתן ביום חתונתו, להזכיר העם שיזהר בנישואיו, ושלא יקח אשה לשם יופי... ולא לשם ממון... ולא לשם שררת הקרובים ובני משפחות שיהיה נעזר בהם ויוכל להשתרר... אבל צריך שתהיה כוונתו לשם שמיים ושידבק במשפחה הגונה, לפי שהבנים נמשכים במידותיהם אחר משפחת האם, כי כן טבע ביין להיות טעמו נמשך אחר הכלי אשר עמד בתוכו."

כאשר התורה מספרת שאברהם אבינו השביע את אליעזר

הרב ישראל ליוש

בפרשתנו מסופר על השידוך הראשון בתורה, שידוכם של אבותינו הקדושים 'יצחק ורבקה', ו'מעשה אבות סימן לבנים', וע"כ מוטלת עלינו החובה ללמוד מפרשה זו כיצד לנהל ענין חשוב זה, עפ"י השקפת התורה הק'.

מו"ר הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, נוהג היה מידי שנה בליל שבת פרשת 'חיי שרה', לשאת דברי הדרכה לבחורים העומדים במסע חייהם בתחנת השידוכים, וללמדם מתוך פסוקי פרשת שידוכם של אבותינו הק' 'יצחק ורבקה', כיצד עליהם לגשת לענין נשגב זה, שעל תילו יעמוד ביתם הנאמן בעזה"ת.

דברי ההדרכה היו מבוססים על פרפראות חכמה ופירושים נאים מדברי רבותינו מפרשי התורה ז"ע, ואף היו מתובלים ב'מעשה רב' וסיפורים נפלאים בעלי ניחוח של 'הוד קדומים', אותם שמע רבינו זצ"ל מרבותיו והעבירם לתלמידיו, שומעי לקחו, בסגנונו המיוחד, כאשר הלקח המתבקש מתנגן לא רק

השנים חולפות והיא מתבגרת בבית אביה, עשתה מעשה. היא כתבה מכתב בו היא פירטה את מצבה העגום, ולאחר מכן הבטיחה לבעלה בעתיד שהיא תקדיש את כל ימי חייה למענו ולמען ביתם שיקימו יחדיו, והיא תמסור את נפשה כדי שיוכל לישב באהלה של תורה, ותתמסר בכל עוז לחינוך הילדים לתורה ויראה.

כאשר סיימה לכתוב את המכתב, הכניסה אותו למעטפה וכתבה עליה 'אישי למוצא המכתב', והניחה את המעטפה על עץ גבוה ביער הסמוך לעיירה 'מיר'.

כעבור תקופה יצא בחור מצוין מהישיבה לטייל ביער והנה הוא רואה מעטפה מונחת על העץ, הוא הוריד את המעטפה וקרא את תוכן המכתב. הדברים נגעו היטיב לליבו והרגיש כי יש בזה השגחה פרטית שהוא בדיוק הבחור שמצא את המכתב, ולמרות שהיה בחור מצוין, גבוה ונאה, חשב להיענות לבקשתה ולישא את הנערה הזו לאשה.

טרם שהחליט סופית בענין, הלך להתייעץ עם ראש ישיבת מיר, והוא השיבו שאם אכן הוא מרגיש שיש במציאת המכתב השגחה פרטית, הוא יכול לעשות את השידוך. הבחור יצא מחדרו של ראש הישיבה כשהוא איתן בדעתו לישא אותה לאשה, לשם שמים.

הגר"א קרייזר היה מספר שהכיר את הבחור הנ"ל ואת ביתו שהקים, ותמיד היה מתפעל מקדושת ביתו, שכל ילדיו היו יראים ושלמים, ותלמידי חכמים עצומים.

שידוך בן ה'ברוך טעם' שהתבטל רגע לפני שהוא נסגר

מידותיו של אדם באים לו בירושה מאבותיו, "על כן" - אמר הסבא מסלבודקא זי"ע - "נקראת המסכת העוסקת בענייני מדות 'אבות' ולא 'מדות', ללמדנו שהמדות הטובות באים לאדם בירושה מאבותיו.

ודומה לזה שמעתי מפה קדשו של מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל שמה שאמרו חז"ל: 'הנושא אשה צריך לבדוק באחיה', היינו לבדוק אם הם בעלי מדות, כי המדות עוברות בירושה ורוב בנים דומים לאחי האם.

ושמעתי מהגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל ששמע ממרן ה'חזון איש' זי"ע שבשעת הדחק, כאשר אין ברירה, עדיף להשתדך עם אשה שיש לה השקפות קלות, אם היא וותרנית, מאשר להשתדך עם חברתה שאניה וותרנית, וכמובן כל אחד יעשה בזה שאלת חכם...

מעשה נורא ונפלא סיפר בענין זה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל: בעל ה'ברוך טעם' עמד לגמור שידוך עבור בנו, והנה כמה רגעים לפני שבאו המחוננים לביתו לסכם את ענייני הממונות, שמע ששואב המים של העירה נחלה במחלה קשה ומעתה לא יוכל לפרנס את בני ביתו. הדבר נגע מאוד לליבו וצערו הרב היה ניכר היטב על פניו. כאשר באו המחוננים, שאלו אותו מדוע פניו נפולות? והוא סיפר להם על דבר האסון אשר קרה לשואב המים. והם התפלאו מאוד על כך שלוקח לליבו כל כך את צרתו של שואב המים.

עבדו אודות השידוך לבנו יצחק, היא מציינת שאליעזר היה 'זקן ביתו המושל בכל אשר לו'. לשם מה מדגישה זאת התורה דוקא בספור השבועה?

מרן הגר"ח זי"ע הביא בשמו של הספר 'באר מים חיים' שלמד מכך לימוד עצום, עפ"י מעשה באורח שהגיע לעיר שלא הכיר שם אדם ולא ידע אם יוכל לסמוך על כשרות המאכלים שם. כאשר ראה את הקצב, החליט עפ"י מראהו המהודר כי שוחט נאמן הוא, וכי אפשר לסמוך על כשרות הבשר היוצא תחת סכיניו.

כעבור כמה ימים, פגש אותו הקצב וביקש ממנו הלוואה, נענה האורח ואמר: "הכיצד אוכל להלוות כסף לאיש אשר איני מכירו...?"

נמצנו למדים שקלה דעתם של בני אדם לסמוך על מי שאינם מכירים בעניינים רוחניים, יותר מאשר בעניינים גשמיים. ואת זאת רצתה התורה ללמד, שאברהם אבינו לא נהג כן, אלא למרות שהוא סמך על אליעזר עבדו בכל ענייני ביתו הגשמיים, הוא נתן לו למשול בכל, מכל מקום בעניינים רוחניים כמו מציאת שותפה לבנו לבניית עם ישראל, הוא לא סמך עליו עד שהשביעו.

שידוכו של מרן ה'חפץ חיים' זי"ע

פעמים יש מעלה דוקא בבת עניים, כפי שמסופר שפעם שאלו את מרן ה'חפץ חיים' זי"ע על הצעת שידוך של בת ממשפחה עניה, נענה ה'חפץ חיים' ואמר: 'יש לבדוק אם יש לה עוד מעלות מלבד מה שהיא בת עניים...'.

ועובדה הוי ב'חפץ חיים' דידיה, אחר שאביו נפטר ואמו נישאה בשנית ליהודי שהיתה לו בת מבוגרת, והוא דרש ממנה לשדך את בתו הבוגרת עם בנה 'ישראל מאיר', שהיה צעיר ממנה בכמה שנים.

ה'חפץ חיים' הסכים לבקשת אמו, שנדרשה לשידוך בכל תוקף ע"י בעלה, אך אחיו לא הסכים לשידוך בשום אופן. הוא טען שעליו להשתדך עם בת עשירים ומיוחסים, כדי שיוכל לישב בשלוה וללמוד תורה בלא שיפול על צווארו עול הפרנסה. אך ה'חפץ חיים' היה איתן בדעתו להיענות לבקשת אמו ובעלה, כי סבר שאם לא יעשה כן, תתבזה אמו בעיני בעלה. ואכן נסגר השידוך בשעט"מ.

לימים, אמר ה'חפץ חיים' שיש מחבריו שהשתדכו עם בנות עשירים ובכל זאת עזבו את לימוד התורה, ודוקא הוא שהשתדך בלא ממון רב, נשאר להגות בתורה כל ימי חייו, בתמיכת אשתו ובזכות אישיותה הרמה.

המכתב העלום ששידך בין בחור כליל המעלות לנערה בעלת

מום

את המעשה הבא שמע רב אליה ברוך מהגאון רבי אהרן קרייזר זצ"ל, מחשובי תלמידי מיר.

בעיירה 'מיר' היתה נערה שהיה לה גיבנת בגבה. משכך, לא מצאה את זיווגה ההגון שיאות לקחתה עם מומה. בראותה

הוא רואה שהנערה המדוברת נגשת לילד מושך המפה הנוכח, ובמקום לכעוס ולהתרגז על שבאי שימת לב מיותרת שיבש את שמחתה, היא ליטפה אותו והרגיעה אותו באצילות מיוחדת. כשראה זאת רבי יחזקאל הגיב שהוא מוכן לסגור את השידוך מיד ואינו צריך להיפגש עמה לפני כן, הוא כבר ראה את מידותיה הנאצלות, כיצד התנהגה ברוגע ובשלווה בשעה כזו, וכמה רחוקה היא ממידת הכעס.

האם ראוי שהאם האלמנה תגור אצל בנה אחר נישואיו, או לא?
בחור משיבת קול תורה התבגר ולא מצא את זיווגו, כי תנאי קשה היה לו לבת זוגתו, שאמו האלמנה תגור בביתם לאחר נישואיהם. חבריו שדאגו לו מאוד בקשו מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל שידבר על ליבו לוותר על דרישה קשה זו, אך רבי שלמה זלמן לא הסכים עימם ואמר שהבחור צודק ואינו יוכל לדרוש ממנו לוותר על דרישתו. לימים התארס הבחור בשעט"מ. אז קרא לו רבי שלמה זלמן ואמר לו שלא כדאי שאמו תגור אצלם, כי זה יכול להפריע להם ב'שולם בית'. 'אינני מבין - התפלא הבחור - 'הרי לא מכבר ראש הישיבה הסכים עם דרישתו ואף ביטל את דעת חבריו, אם כן מה השתנה...?'
"האמת שאינני סבור שטוב שאמך תגור אתכם" - השיב לו רבי שלמה זלמן - "אלא שמפני שידעתי שאשה שתסכים לדרישה כזו, משמע שהיא בעלת מידות טובות ומיוחדות, על כן לא הפרעתי לך לבדוק את מידות רעייתך לעתיד ע"י דרישה זו, אבל עתה אחר שכבר בדקת שהיא בעלת מידות טובות, למען שלום ביתכם לא כדאי לך שאמך תגור אצלכם..."

'וישתחו ארצה לה' - מכאן שמודים על בשורה טובה'
אחר כל העצות שנלמדו בענייני שידוכים מביאורי פסוקי התורה, היה רב אלה ברוך מעורר מדברי רש"י על הפסוק (בראשית כד נב) 'ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה', 'מכאן שמודים על בשורה טובה' שצריך להודות ולהלל לבורא עולמים על רוב הטובות שעושה עמנו בכלל ובפרטי בענייני שידוכים שרואים בחוש איך שהכל מונהג בהשגחה עליונה לפרטי פרטים. והיה רגיל לספר מה ששמע מהגאון רבי נטע פריינד זצ"ל שכאשר הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל הכניס את בתו בברית האירוסין עם בחור תלמיד חכם מופלג, שמח מאוד על שזכה לחתן כה דגול, ונכנס לחדר הפנימי ואחר שסגר אחריו הדלת ראו המציצים מבעד לחלון איך שהוא פורס מחצלת על הארץ, ומשתחוה לה' כל גופו בפישוט ידיים ורגליים, לקיים מה שנאמר: 'וישתחו ארצה לה' - מכאן שמודים על בשורה טובה'.

סדר א' של שבע וחצי שעות - ההכנה הראויה לשידוכים
ונסיים במעשה שהיה רב אלה ברוך מספר על תקופת היותו

כשהבחין בעל ה'ברוך טעם' בפליאתם, החליט שאינו סוגר עמם את השידוך, "אם אלו הן המידות של ההורים" - הסביר - "שאינם מבינים את מי שנושא בצרתו של הזולת, איני רוצה להשתדך איתם..."

מהיכן הכיר רבי אליהו לופיאן את כלתו של רבי יצחק אזרחי?
המהודר ביותר, היה אומר רב אלה ברוך, לקחת בת שבשורשה היא בעלת מידות, ולא שעבדה על עצמה כדי להיות כזאת, וסיפר ע"ז שכאשר בא הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל ללישיבת מיר כדי לחפש חתן לבתו, ביקש ממרן המשגיח רבי ירוחם זצ"ל בחור שנולד עם מידות טובות, וכלשונו: "אגיבארענער בעל מדות, נישט א'גווארענער בעל מידות" [בחור שנולד עם מידות טובות, ולא בחור שנהיה בעל מדות]. והמשגיח הציע לו את הגאון רבי ליב גורביץ זצ"ל. למדנו, הטעים רב אלה ברוך, שהגם שרבי אליהו לופיאן היה מענקי בעלי המוסר ומרא דשמעתתא דתורת תיקון המידות, מכל מקום כאשר חיפש שידוך לביתו חזיר אחר המהודר ביותר, והוא בחור שבשורשו הוא בעל מידות ולא שתיקן את מידותיו במרוצת השנים.

שוב מעשה בענין זה, סיפר לי הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א שכאשר בא בברית האירוסין עם בת דודינו ראש הישיבה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, בא להתברך אצל הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל, וכששמע מי הכלה, התחיל רבי אליהו לשבח אותה שהיא בעלת מידות טובות ועוד שבחים כהנה וכהנה. רבי יצחק התפלא ושאל את רבי אליהו מהיכן הוא מכיר את הכלה? "אני מכיר היטב את אביה רבי חיים שמואלביץ ואת רעייתו בת ראש הישיבה הג"ר רבי אליעזר יהודה זצ"ל" - ענה לו רבי אליהו - "וכיון שמדות עוברות בירושה, הרי זה כמי שאני מכיר את הכלה עצמה שהיא בעלת מידות טובות..."

בזכות הצלחות שנשברו, נשברה הצלחת בוורט
הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר על הדרך בה הוא בדק את מידותיה של רעייתו: לפני שהתארס, חמוי נשא ונתן עמו בדברי תורה במשך שלושה ימים, כדי לתהות על קנקנו אם מלא הוא בתורה. לאחר שהיה מרוצה מידיעותיו וכבר רצה לסגור את השידוך, ביקש ממנו רבי יחזקאל כי לפני כן הוא רוצה לפגוש את המדוברת, לבחון את אפיה ואת מידותיה. נקבעה זמן לפגישה בביתם, ולקראתה ערכו בני הבית את השולחן עם כלי הזכוכית היפים ביותר שהיו ברשותם, כראוי וכיאה לפגישה עם בחיר עולם הישיבות, העומד להשתדך עם ביתם. והנה כאשר נקש החתן המיועד על דלת ביתם, באותו רגע ממש אחד הילדים משך את המפה עם כלי הזכוכית והם צנחו על הארץ ונשברו לרסיסים בקול רעש גדול. הרב אברמסקי ראה את כל המתרחש מבעד לדלת הבית, והנה

וכל תורת ההדרכה לבן הישיבה של רבינו הגאון רבי אליהו ברוך זצ"ל, הלא הם כתובים בקונטרס השידוכים הנדפס בספר הנכבד 'משולחן רבי אליהו ברוך' על חומש בראשית, ואנו בדלותנו העתקנו רק הספורים והמעשים, למשוך לב הקוראים לעיין בקונטרס ולהחכים...

בשידוכים. הוא למד אז חברותא בסדר א' עם הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל, ורבי חיים הורה לו שבזמן השידוכים צריך להרחיב את שעות הסדר ראשון לשבע שעות ולסיימו רק בשעה שלוש וחצי אחה"צ, ובשעות הערב יוכל להתעסק במה שצריך בענייני השידוכים.

על דא ועל הא

מהו השעון המקורי? שעון קיץ או חורף? ומה זה נוגע אלינו כיהודים?

כל מה שרציתם לדעת על שעון חורף ושעון קיץ | ומחליף את הזמנים

שבין יום חמישי ליום שישי. המעבר לשעון חורף מתרחש באותה שעה במוצאי שבת. שעון קיץ נוהג כמעט בכל מדינות אירופה, בצפון אמריקה, באוסטרליה, בניו זילנד, ובמספר מדינות בדרום אמריקה ובמזרח התיכון.

במוצאי השבת הקרובה, אור לכ"ה חשוון (31.10.21), בשעה 2:00 לפנות בוקר, יזיזו את מחוגי השעון בארץ שעה אחת לאחור, לשעה 1:00. כך ייכנס לתוקפו שעון החורף. שעון החורף יהיה תקף עד ליום שישי, כ"ב באדר ב' תשפ"ב (25 במרץ 2022).

קצת הסטוריה

בנג'מין פרנקלין שהיה שגריר ארצות הברית בצרפת, שלח בשנת 1784 לעיתון The Journal of Paris ייעול: במקום לקום מאוחר ולהישאר ערים בלילה, כדאי לקום עם הזריחה וללכת לישון מוקדם. בצורה כזו, חישוב פרנקלין, יוכלו הצרפתים לחסוך בכל שנה כ-29 מיליון ק"ג של שעווה לייצור נרות... שעון הקיץ אומץ לראשונה בגרמניה ובבריטניה, בזמן מלחמת העולם הראשונה, כאשר כל חיסכון כלכלי למשק היה קריטי. מהלך המאה ה-20 ובתחילת המאה ה-21, עלתה סוגיית שעון הקיץ לדיון שוב ושוב במדינות רבות, ויש אזורים שונים בהם הוא הונהג ובוטל חליפות.

לא לשכוח לכוון
מכשירי סלולר ותקשורת, יש לוודא כי הזמן מוגדר לפי רשת התקשורת של מפעיל הסלולר, כדי לעבור אוטומטית לשעון זה (לרוב, נמצא בהגדרות המכשיר). במכשירי דיגיטל רבים אשר מחוברים לרשת האינטרנט, לרוב עוברים לשעון זה אוטומטית ללא צורך בביצוע פעולה. לגבינו כיהודים, יש השלכות הלכתיות בכמה תחומים הנוגעים לזמן, וצריך לשים לב לכמה שינויים שיכולים להביא איתם מכשולים (או הזדמנויות): מטבע הדברים, ככל שהלילה ארוך, כך היום נעשה קצר, ועל כן:

- א. כניסת השבת נעשית מוקדמת מאוד. מאחר שהשינוי נעשה באופן דרסטי, הרגלי הקיץ יכולים להיות בעוכרנו, ולכן נדרשת היערכות בהתאם.
- ב. זמן קריאת שמע בבוקר ותפילת שחרית מוקדמים בשעה ויותר. כך למשל סוף זמן קריאת שמע הראשון (לדעת המגן אברהם) ביום האחרון של שעון הקיץ (שבת קודש כ"ד מר-חשוון) מגיע לשעה 09:02, למחרת - עם כניסת שעון החורף, זמן קריאת שמע האחרון יהיה בשעה 08:02. כך גם סוף זמן תפילה וברכות קריאת שמע - זמנו האחרון ביום האחרון לשעון הקיץ יהיה בשעה 10:30, בעוד שלמחרת עם כניסת שעון החורף לתוקף, יהיה סוף זמן התפילה וברכות ק"ש בשעה 09:30...
- ג. למשכימים להתפלל תפילת נץ, זמן הנץ מוקדם בשעה. לממהרים לעבודה הדבר חיובי, בעוד שמי שניצל את ההזדמנות

חשוב להבין שהשעון האמיתי הוא שעון חורף. בימי הקיץ מזיזים את השעון כדי להתאים את שעות הערנות של האזרחים לשעות זריחת השמש, כדי לחסוך אנרגיה המתבזבזת על תאורה. היממה בה מתרחש המעבר לשעון קיץ, היא יממה קצרה שאורכה 23 שעות, ואילו היממה בה מוחזרים מחוגי השעון לאחור נמשכת 25 שעות.

שעון חורף בישראל חל במועדים בהם יש פחות שעות יום מאשר שעות לילה, והוא מותאם לאי-פעילות בשעות הלילה, לעומת פעילות שעות היום.

שעון הקיץ בישראל חל בין התאריכים: יום שישי שלפני יום ראשון האחרון בחודש מרץ בשעה 02:00 לבין יום ראשון האחרון בחודש אוקטובר בשעה 02:00. ומדוע דווקא בימי שישי ומוצ"ש? זאת מכיון שבמקומות עבודה רבים הונהג שבוע עבודה מקוצר, על כן הוחלט לקבוע את המעבר לשעון קיץ לשעה 02:00 בלילה

לקום כרגיל ולהרוויח תפילת נץ, אם ירצה להמשיך בהנהגה החשובה הזו, יאלץ להשכים שעה אחת קודם.

ד. תפילת מנחה מוקדמת; בעוד שבימות הקיץ, לא ניתן להתפלל מנחה לפני השעה 13:10 לכל הפחות, בימות החורף ניתן להתפלל כבר מהשעה 12:10-15:00 תפילת מנחה.

ה. היתרון המשמעותי הוא חובת לימוד תורה בלילה שנעשה אפשרי ורלוונטי מתמיד. מאחר ושעת הערב מוקדמת, ישנה אפשרות יתרה ללמוד בשעות הלילה, וכמו שפסק השו"ע (סי' רל"ח) שצריך להזהר בלימוד הלילה יותר מבשל יום, וכתב המשנ"ב מה שאמרו חז"ל בע"ז (דף ג:) "שכל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום" שנאמר: "יומם יצווה ה' חסדו (בזכות) ובלילה שירה עמי". וזה דבר מופלא שקל יותר ליישמו בימות החורף.

ו. תיקון חצות; אם בימות הקיץ נצטרך להמתין לשעת חצות המאוחרת באזור השעה 12:40, בימות החורף ניתן לומר תיקון חצות כבר מהשעה 23:35-40, ובקלות ניתן לקיים את ההנהגה החשובה הזו. חשוב לציין שבשנת השמיטה נהוג לומר רק את תיקון לאה שבתיקון חצות, ללא תיקון רחל.

השעה (לא) נוספה

ולסיום, נביא מעשה שהיה אצל מרן הגר"ח שליט"א, והובא בעלון דברי שי"ח:

מידי חורף משנים בארץ ישראל את שעון הקיץ, ומזיזים שעה אחורה לשעון חורף, כך שזמן השקיעה מוקדם יותר (בערך בשעה 5) והלילה ארוך מאוד. הסיבה לשינוי זה, הוא על פי חוק המדינה בהתאם לחישובים שונים של כלכלה ועוד סיבות שונות.

כמה וכמה שאלו: הלא סדר יומו של רבינו מחושב הוא מאוד בכל רגע ורגע, ואם כן, מה הוא עושה בשעה 'המיותרת'?

אכן הקושיא אינה במקומה, מעולם לא הזיז רבינו את השעון בביתו, וגם לא הזיזו בבית מדרשו 'לדרמן' את השעון... שם, תפילת מנחה כל השנה בשעה שתים עשרה וחצי, ובשעה שתים לפנות בוקר הוא כבר קם. השעון לא משתנה וגם סדר היום לא. אצל הסובבים הכל משתנה בגלל השעה, וזמן מנחה בקיץ הוא בשעה אחד ושלשים...

פעם שאלו את רבינו על מנהגו זה, וענה בקיצור: "וכי משום שהמשוגעים בממשלה החליטו להזיז את השעון עלי לשמוע להם?..."

אלא, שנוהג זה לא פעם גרם לבלבולים משונים. קרה, ורבינו קבע חברותא עם פלוני לפי השעון 'הרגיל' והלה הבין שהכוונה לפי שעון העולם, ואיחר בשעה... וכן כשקבעו

Dirshu
דרשו'ד' ועזרו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

קנין שביעית
תכנית הלימודים של 'דרשו' על הלכות שביעית

קנין שביעית המבחן הראשון

הננו להודיע לנבחני 'דרשו' ולנרשמים לתכנית 'קנין שביעית' כי המבחן הראשון בתכנית הלימודים לשנת השמיטה יתקיים ברצות ד'

**ביום חמישי במוקדי 'דרשו' בכולל
וביום שישי בכל מוקדי מבחני 'דרשו'**

• במוקדי המבחן יחולקו חוברות לימוד של החודש הבא

להזכרכם:

• נבחני 'דרשו' אינם נדרשים לרישום מוקדם לתכנית
• נבחנים חדשים, יש להירשם לתכנית במוקד 'דרשו'

02-5609000

קץ, אצל רוב העולם זה היה כבר מאוחר מאוד, כי אצל העולם השעון זו קדימה וב-11 בלילה קשה לבוא, ובפרט מחוץ לעיר באותם שנים. או אז התבטא רבינו -הנה רווח אחד יש מהשעון שמזיזים, שעל ידי זה פחות אנשים באים ואני יכול ללמוד עוד חצי שעה...

עם רבינו לבוא לשמש כסנדק בברית בשעה פלונית, הוא סבר שהכוונה כפי השעון שלו שהוא הנורמלי כי אין משנים אותו... והיה צריך כל פעם להבהיר בדיוק לפי איזה שעון מתכוונים. פעם אחת, קרה שרבינו דיבר בשבח החלפת השעון. היה זה בתקופה שלפני כעשור וחצי שנים, שאז קיבל רבינו בקביעות קהל כל ערב בין השעות 9-10, וכשהחליפו את השעון לשעון

תזכורת לנבחני דרשו

מבחני דרשו יתקיימו ביום המישי כ"ב בחשון, קנין תורה ביום שישי כ"ג בחשון

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 22:

הדף היומי: מסכת ביצה כו. - מסכת ראש השנה טז:

קנין משניות: מסכת מעשרות פרק ב' משנה ג' - פרק ד' משנה ג'

מבחן קנין חכמה מס' 22:

ספר מסילת ישרים: פרק כ"ב עד סוף הספר

מבחני הדף היומי בהלכה מס' 80:

משנה ברורה: סימן תרמ"ו עד סימן תר"נ

מוסר: שפת תמים פרק ד' "ובזה ביארתי הפסוק" עד סוף.

חובת השמירה - עד פרק ו'

מבחני דף הכולל מס' 17:

הדף היומי: מסכת יומא פב. - מסכת ביצה טז:

שו"ת שביעית

האם מותר לתת לתינוק ירקות הקדושים בקדושת שביעית למרות שדרכו לאבד חלק מהמאכל? האם מותר לבלוע גלולה עם משקה הקדוש בקדושת שביעית?

שו"ת בדיני שמיטה מהגאון רבי דוד שרייבר שליט"א מו"צ בבית ההוראה של הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א

מותר לערב שאריות מאכלים הקדושים בקדוש"ש של כמה אנשים, ואפי' של אנשים זרים שאדם רגיל לא יאכלם אח"כ [וכגון באירוע, לערב את שאריות המרק]. אך אין לערב שאריות מרק בשרי במאכל חלבי.

ד. האם מותר לערב תרופה במיץ שביעית, והאם מותר לבלוע גלולה עם מיץ שביעית

אסור לערב תרופה מרה במיץ שביעית, כי מקלקל בכך את טעם המיץ. אבל הרוצה לבלוע גלולה מותר לו לשתות משקה הקדוש בקדושת שביעית כדי לבלעה עם המשקה.

א. האם מותר לתת לתינוק ירקות שביעית?

צריך לחנך את הקטנים שלא לקלקל את האוכל של שביעית. ומ"מ מותר לתת לתינוק לאכול ירקות שביעית למרות שדרכו לאבד חלק מהמאכל, אא"כ יודע שיאבד את רוב המאכל. אך לא יתן לו יותר ממה שצריך למאכלו.

ב. האם מותר לצחצח שיניים לאחר אכילת מאכלי שביעית?

אם לאחר שאכל מאכלים הקדושים בקדוש"ש נשאר דבוק בשיניו וביניהם, מותר לשטוף את הפה ולצחצח שיניים כרגיל.

ג. האם מותר לערב שאריות מאכלים של אנשים שונים?

נענה הרבי ואמר לר' נפתלי צבי: "לך אמור לבנך - ליהודי אסור להיבהל כאשר הוא 'חוטף' מכות..."

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע

לכית האכסניא ושוב לא אבה ללכת לביהמ"ד, ואכן הלך האב ר' נפתלי צבי בצפרא דשבתא וב'שלוש-סעודות' לבדו. והנה בעת רעוא דרעוין פנה אליו הרה"ק ושאלו היכן הילד (היה זה לפלא גדול בעיניו, כיצד הבחין הרה"ק בתוך הדוחק והמהומה שאמש נלווה אליו בנו, וביותר, כיצד שם לבו היום שהילד איננו...), והשיב לו רנ"צ כי ספג הילד מכות 'זרוע' ב'לחיים' מהלחץ והדחק וממילא החליט להשאר בבית. נענה לו המהרי"ד: לך אמור לבנך, א איד טאר זיך נישט דערשערקן ווען ער כאפט א גוטן קלאפ (אסור לו ליהודי להתפעל אף כשמכים אותו מכות נאמנות)... ואמר ה'ילד', שעבר את שנות המלחמה הנוראה, ובמהלכה עבר צרות צרורות וספג מכות הרבה, ודברות קדשו של המהרי"ד שלא להתפעל מכל מכה הן הן שעמדו לו להחזיק מעמד...

(באר הפרשה)

המשנה אומרת: עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם. עמד בכולם, כלומר, 'החזיק מעמד' בכל גל וגל מבלי להישבר ומבלי נפילת הרוח. סיפר הרה"צ רבי ישראל דב הלבערשטאם זצ"ל, שהנה בשנות המלחמה הראשונה עזב הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע את חצר הקודש בבעלזא וגלה לאונגרין (הונגריה), וכשן המלחמה יצא לשוב לכיסא ממלכתו, כאשר בדרכו שבת לראשונה בעיר האלאשיץ. לרגל המאורע נקהלו שם הרבה חסידים לרוב עד מאד, ואף זקנו הרב נפתלי צבי אונגאר זצ"ל ערך 'נסיעה' ולקח עמו את בנו רבי ברוך אברהם זצ"ל שהיה אז כבן י' שנה. לגודל הקהל העצום שנאסף מקרוב ומרחוק היה הלחץ והדחק עד 'לב השמים', והיו צריכים לפלס דרך למהרי"ד בכח גדול, ואף השתמשו לשם כך בזרועותיהם... וכך, כשנכנס המהרי"ד בליל שבת קודש לפני 'עריכת השולחן' קיבל הילד 'מכה' עזה מהדוחפים, ומיד ברח

כל הנוכחים התחלחו לשמע דבריו של רבנו זי"ע. ממש באותו זמן עמדה מאה שערים תחת הפגזות כבדות, וכיצד אפוא שולח רבנו את משמשו בשעה קשה זו לקנות שם ניירות וטבק להכנת סיגריה!?

לקראת יומא דהילולא של הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע - מחר יום שישי כ"ג בחשוון

ונפשם, ולאחר מכן עמדו לימין רבנו זי"ע. יחד עמם התארך בביתם גם רבה של ירושלים ה"ה הגאון רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל, שנאלץ גם הוא לעזוב את ביתו שבבתי נייטין. אם אמנם סיבת שהיית ארזי הלבנון אלו יחד היתה בעקבות המלחמה, אך לבני הבית ולדרי הסביבה היו ימים אלו ימי חג ונחמה פורתא בתוך סערת המלחמה, כשזכו לקבל לקח טוב מפי רבנו זי"ע להתברך מברכותיו ולחסות בצילו, ויחד עם זאת לחזות בנעימות שיחותיו עם רבה של ירושלים. [מן הענין לספר שבהגיע יום כ"ו באייר - יום ההילולא של רבנו הרה"ק רבי שלמה זי"ע - ערך רבנו זי"ע את שולחנו הטהור לכבוד ההילולא של אביו הק' בבית האכסניא, כשלרגל המצב

רבות כבר נכתב אודות אותו צדיק נשגב רבינו הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע, אך כמדומה שהסיפור שלפנינו יש בו בכדי ללמד על שגב מעלתו העליונה בקיום מאמרם ז"ל "מה הוא רחום אף אתה רחום", כי רק בכוחה של דבקות שלמה בהשי"ת ניתן להעפיל לפסגות כאלו של הטבה. היה זה בתקופת מלחמת תש"ח, ירושלים החדשה מופגזת מכיוון מזרח העיר, תושבי השכונות הסמוכות נאלצו לפנות את ביתם ולמצוא מחסה במערב העיר. רבנו זי"ע ובני משפחתו שמקום מגוריהם היה בשכונת בית ישראל התארחו במשך התקופה בבית משפחת רוטשטיין שבשכונת גאולה - אשר עוד בחיי רבנו הרה"ק רבי שלמה זי"ע עמדו לימינו בכל מאודם

הגיע לידי כך שבחוסר שפיותו התחיל להשתולל באופן קשה, כשכל הנוכחים אובדי עצות מבלי לדעת איך להרגיע את נפשו ולהנצל מפגיעתו.

כשרבנו זי"ע ראה עד היכן הדברים מגיעים, עמד וקרא למשמשו וביקשו שילך במהירות האפשרית לשוק מאה שערים ויקנה עבורו ניירות וטבק, כדי שיוכל להכין סיגריה לאותו אחד ולהרגיע את רוחו. כל הנוכחים התחלחו לשמוע את דבריו של רבנו זי"ע, מאחר שממש באותו זמן עמדה שכונת מאה שערים תחת הרעשת פגזים קשה מצדם של הערבים, והמצב היה מסוכן מאד עד כדי פיקוח נפש ממש, ואף תמהו איך מותר להעמיד בסכנת נפשות את המשמש בקודש, אך המשמש, שכבר הכיר את שיגורו ושיחו של רבנו זי"ע, לא היסס לרגע, בידעו שאם הוא פועל בשליחותו של רבנו מובטחת לו הגנה שלמה ומיד יצא לדרכו, ולא עבר זמן רב והוא שב לבית האכסניא ובידיו האוצר היקר - ניירות וטבק להכנת הסיגריה.

עם שובו שאלו בני הבית את המשמש מה היה עמו בעת קיום השליחות, הוא סיפר שבדרכו שרקו סביבו פגזים מעל ראשו, וקליעים שרקו ליד אזניו, אך בבטחונו כי רב שהוא הולך בשליחותו של רבנו לא חשש מכלום, ועשה את דרכו ללא חת, ואכן שב ללא כל פגע, ומיד נתן לרבנו זי"ע את מבוקשו.

אך הפלא הגדול ביותר היה לראות, איך מבלי כל סימן של התפעלות מהמאורע המרעיש, התיישב רבנו זי"ע והכין עבור אותו יהודי פגוע נפש את הסיגריה, בכדי להרגיע את נפשו השבורה. כי זו היתה משאת נפשו להיטיב בכל מאי דאפשר לכל יהודי באשר הוא.

(משחתו של הגה"ח רבי שמעון ברוך רוטשטיין שליט"א להרה"צ רבי יוסף גולדמן שליט"א בנו של כ"ק מרן אדמו"ר האור אברהם מזוועהיל זי"ע"א, התודה והברכה להר"ר יעקב פריימן הי"ו על עריכת הדברים).

הקשה הסעודה הסתכמה בפרוסות לחם עם מעט דג מלוח. רבה של ירושלים הרב בענגיס זצ"ל - שהיה כידוע מתלמידי ישיבת וואלוז'ין - השתתף גם הוא בעריכת השולחן הטהור, הוא אמר אז שזה לו לראשונה בחייו שמשתתף בעריכת שולחן של צדיק ההולך בדרך החסידות].

דרכו של רבנו זי"ע היתה לעשן מזמן לזמן סיגריה. כמנהג הימים ההם היו מכינים את הסיגריה מניירות וטבק, ובכל עת בה היה מכין רבנו זי"ע לעצמו סיגריה כדי לעשנה, נהג להכין בעצמו סיגריה גם לכל אלו ששהו בסביבתו, כשבדידי הק' היה ממלא בעצמו את הטבק בנייר ומכין אותה לשימוש. היה זה מחזה מעורר כל לב למדת החסד וההטבה, לראות את רבנו זי"ע ברום השגותיו וגדולתו עומד ומשרת בתמימות לב כל אחד ואחד שביקש לעשן סיגריה. אירע פעם שרבנו זי"ע ראה שאחד הנוכחים נשאר ללא סיגריה, וכבר לא נשארו בידו ניירות וטבק להכנת סיגריה נוספת, ללא שהיה נוספת נטל את הסיגריה שהכין לעצמו, חצה אותה לשניים ונתנה לו. הכל בכדי להיטיב ולשמח לבם של ישראל.

מעשה נורא הוד שאני הייתי עד לו התרחש באותה תקופה. למרות שהעישון היה אז נוהג מקובל מאד, בפרט לאור המתח העצום כשכולם חששו מה ילד יום, אך עקב המצב המלחמתי נוצר מחסור הן בניירות והן בטבק, כך שלא התאפשר לרבנו זי"ע להמשיך במנהגו הטוב להתחסד עם הבריות. אלא שבין הבאים לבית האכסניא היה גם אחד שלא היו שפוי בדעתו ר"ל, ובאחד הימים נכנס הלה ודרש בכל תוקף שרבנו זי"ע יכין עבורו באופן מיידי סיגריה לעישון. כמובן שניסו להניח את דעתו ולהסביר לו שאין כל אפשרות להעניק לו את מבוקשו, אך כל זה היה ללא הועיל, הוא המשיך לתבוע שרבנו זי"ע יכין עבורו סיגריה. המצב

על דא ועל הא

באחד הימים ראה מרן הגראי"ל זצ"ל אב שהתיישב ללמוד עם בנו הקטן, אך כיון שהיה לחוץ מאד בזמן נהג כלפיו במעט קוצר רוח. מרן ניגש אליו ואמר לו: "דע שאינך חייב ללמוד עם בנך"

זילברמן זצ"ל, המחנך הידוע מקמניץ, והוא שלחו אל רבי לייב קורלנסקי. בתוך שבוע בלבד הצליח רבי לייב במקום בו נכשלו כל קודמיו, והילד למד לקרוא!

רק אח"כ נודע לי סוד הצלחתו. אחד מבניו סיפר לי שפעם הוא עצמו שאל את רבי לייב, כיצד הוא מצליח בחינוך, וזה השיב לו כך: "הדבר פשוט מאד. אני מקפיד להגיע לתלמוד תורה עשר דקות לפני הזמן, יושב בחדר ושותה משהו, אומר תהלים או לומד קצת. על כל פנים, כך אני מתנתק מהלחץ של הרחוב והבית, ומגיע לכיתה עם סבלנות. וכשיש סבלנות - ישנה

אחד המלמדים הידועים בירושלים, היה הרה"צ רבי לייב קורלנסקי זצ"ל. בפעמים הראשונות שנפגשתי עימו כמלמד דרדקי, היה הדבר תמוה בעיני, משום שלא נראה שהיתה לו הכשרה מיוחדת או הבנה יוצאת דופן בנפש האדם. אך המציאות הוכיחה שהוא הצליח בתפקידו מעל ומעבר למשוער, ועם השנים תפס את מקומו כמלמד מוצלח במיוחד ובעל שם. בעיני ראיתי מעשה שהיה, כאשר ילד אחד מקרובי משפחתי התקשה בקריאה. הוא ידע אמנם את צורת האותיות, אך לא הצליח בשום אופן לצרף אותיות למילים. אביו התייעץ עם הרה"צ רבי ליפא

סייעתא דשמיא למצוא פתרונות..."

הרה"ג יצחק רוזנגרטן שליט"א, שהיה מנאמני ביתו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, סיפר לי מעשה שהוא היה נוכח בו. באחד הימים ראה הרב שטיינמן אבא שהתיישב ללמוד עם בנו הקטן, אך כיון שהיה לחוץ מאד בזמן ומוקף בכמה טרדות, נהג כלפיו במעט קוצר רוח. הרב שטיינמן שהיה עד לנעשה, ניגש ואמר לו: "דע שאינך חייב ללמוד עם בנך..."

כששאלו הרב רוזנגרטן לפרש דבריו, השיבו מרן: "הש"ך בחושן משפט (סימן שפב) אומר, שאב חייב למול את בנו בעצמו, אך הוא יכול לקיים המצוה על ידי שליח. אך כתב הש"ך שאם האב יודע למול ויכול לקיים את המצוה - אינו רשאי למנות אחר כשליח למול את בנו. גם המצוה ללמוד עם בנו היא רק באב שיודע, וכעת נמצא הוא במצב כמי שאינו יודע!"

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא', הובא בגיליון תורה ומידות טובות)

סגולות וישועות

"חקל תפוחין קדישין" - אכילת תפוח בליל שבת היא סגולה לפרנסה

אתרוג (עי' שבת פח. תוד"ה פריו), ולחד מ"ד עץ הדעת אתרוג הוא (ב"ר פט"ו, ז), ואיתא בשער הכוונות דאדם הראשון דאכל לפני הזמן בערב שבת, אבל אם היה אוכלו בליל שבת בזמנו - לא היה נענש בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם', וא"כ י"ל שזהו הטעם והמקור לכך.

עוד כתב שם רמז, ששורש הפרנסה יוצא מהפסוק (תהל' קמה, טז) 'פותח את ידך', ו'פותח' אותיות 'תפוח', ושבת מקור היא הברכה והסעודה הראשונה בפרט".

(נחלתנו - ממעיינות הבעש"ט)

סעודת ליל ש"ק מכונה "חקל תפוחין קדישין" (עי' זוה"ק ח"ב פח.). בחידושי הרי"ם מביא בשם המגיד מקוונץ זי"ע, ש"האוכל תפוחים בליל שבת, מובטח לו שתהיה לו פרנסה בכל השבוע, ומסתמא גם משקה העשוי מתפוחים ולא דווקא הפרי עצמו". גם מצאנו בתוספות (שבת מח. תוד"ה דזיתים) שהמנהג (לפחות בצרפת) להטמין תפוחים בעש"ק לכבוד שבת, וכן בכה"ח (או"ח סי' רן סק"ז) מביא שאכילת תפוחים בשבת היא סגולה לפרנסה ושקול כנגד 'חקל תפוחין קדישין'. והרחיב בספר 'חיי בני ומזונ' בתוספות שבת: "תפוח הוא

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לדבר לשון הרע על... אבן?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

דיבת הארץ רעה, ומשמע שעל כך קיבלו עונשם [וראה שם מקורות נוספים שהביאו].

אמנם בגדר איסור זה כתב הגר"נ קרליץ (חוט שני לשון הרע עמוד שנו), שהוא דוקא אם כתוצאה מהדיבור על החפץ יש גנאי ונזק לבעליו, אבל כשאין שום גנאי ונזק לבעלים של החפץ, אין איסור לשון הרע בדיבור גנאי על החפץ, וזה מה שנלמד מחטא המרגלים, שעל ידי שדיברו גנאי על ארץ ישראל, גרמו בכך שלא ירצו להיכנס לארץ ישראל, וזה גנאי כביכול להקב"ה שנתן את הארץ לישראל. וכן כתב הגרי"י פישר (אבן ישראל על התורה

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (כלל ה' מהלכות לשון הרע סעיפים ז-ח) אנו למדים, כי כשם שאסור להוציא דיבה על חברו - כך גם על חפציו אסור.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי מקור הדין הוא ביראים (סימן קצא ובדפוס ישן סי' מא) מדברי הגמ' בערכין (טו, א): 'בא וראה כמה גדול כוחו של לשון הרע, שנלמד מחטא המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה, ומה מוציא שם רע על עצים ואבנים, נענש על שהוציא שם רע, המוציא שם רע על חברו, על אחת כמה וכמה, וע"ז אמר הפסוק שם 'וימותו האנשים מוציא

ח"א עמוד רסד), שלימדתנו התורה בחטא המרגלים, שאיסור לשון הרע הוא שידבר האדם כראוי ולא יוציא מפיו שום דבר גנות, וזה שייך גם בדיבור על הארץ ועל הדומם. וכן מבואר במדרש רבה (פרשת כי תצא) שאף שנאמר 'לא תלך רכיל בעמך', מ"מ אף על נכרי אין לספר לשון הרע, כיון שהמתרגל לדבר, לבסוף יספר לשון הרע גם על 'עמך'.

מצורע עמוד קכ), שמהמרגלים נלמד איסור דיבור על הדומם רק כשיש בזה היזק לאחרים, אבל בלא זה, מותר לדבר על האבן דברי גנאי.

אכן, אין ראוי לדבר לשון הרע על עצים ואבנים, אף כשלא יגרם נזק וגנות לבעלים, כן כתב בדבש לפי (מהחיד"א והביאו ב'עלי באר') וכן ביאר הגרנ"צ פינקל (שיחות הסבא מסלבודקא

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מתי לומד מרן הגר"ח קנייבסקי פחות דפי גמרא?

ראש השנה דף יט

נתעברה השנה

• רבינו אמר, בשנה מעוברת, בחודש אדר ב' אני לומד פחות דפי גמרא ליום, אז בדרך כלל יש לי זמן יותר לכתוב את הספרים. (מנחת תודה)

ש. אם נתנו מתנות לאביונים בפורים ולבסוף נתעברה השנה דצריך ליתן באדר ב', האם יכול לתבוע מה שנתן באד"א משום דהוי טעות.

ת. אין כאן טעות שאז עדיין לא נתעברה. (שיח התורה) שאלה: בענין "ושמח את אשתו" בשנה ראשונה, מהו בשנה מעוברת אם חודש העיבור בכלל?

תשובה: כבר נשאלתי בזה, והבאתי ראיה ממסכת כתובות (ח', א') "וכי אמר ליה מחמת הלולא (קראתי לכם לסעודה) עד אימת (מברכים "שהשמחה במעונו"), אמר רב פפי משמיה דרבא עד תריסר ירחי שתא", וברא"ש (שם ס' י"ג) כתב על זה: "וסימן לדבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח", וכל שאיתא י"ב חודש אין חודש העיבור בכלל. (דרך שיחה)

שאלה: האם רבותינו חששו לחת"ס, שבשנה מעוברת, שעבר י"ב חודש משנה שעברה צריך כונה בקריאת זכור שבפרשת השבוע למצוה.

תשובה: לא ראינו נוהגים. וכן מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל לא חש לשיטה זו יעויין בשלמי מועד (עמוד רס"א). (הרה"ג ר' יוסף שוב שליט"א). ובארחות רבינו (ח"ג עמ' ל"ג) שאמר שנוהגים לכין לצאת בפ' כי תצא. (דולה ומשקה).

בגיליון דברי שיח הובאו כמה ענינים הקשורים לעניני שנה מעוברת

• שאלו לרבינו אם זה נכון שבשנה מעוברת יש לו יותר זמן לכתיבת ספריו? השיב רבינו שזה נכון שתמיד בשנה מעוברת היה יותר זמן לספרים אבל השנה זה אחרת יש הרבה מכתבים. ובסוף השנה [לפני פסח] יש פחות "חובות" בלימוד. [שכבר אז נמצא אחר סיום הרמב"ם והשו"ע והירושלמי ונשאר רק קצת דפים מהבבלי ללמוד מחובות הלימודים היומיים ללמוד].

• שאלו בימי השבעה על אחותו הרבנית ברמן ע"ה מה יהיה עם החובות ואמר שזה שנה מעוברת, שאלו איך היה בשנה אצל האבא ואמר שאינו זוכר.

• איסורו חג [שבועות תש"ע] בצהרים אמר רבינו שכבר גמר את החובות שהצטברו מ"השבעה" [על אחותו הרבנית ברמן ע"ה] בבלי וירושלמי ותוספתא כיון שבזה הכל לפי סדר ולא שייך להחסיר ימים אבל שאר הדברים רמב"ם ושו"ע וכו' קל יותר להשלים כיון שזה שנה מעוברת. הגעתי היום עד פרק תמיד נשחט במסכת פסחים.

• (י"ד אדר א') רבינו אמר שאוחז עדין בסדר טהרות ובקרוב מתחיל נדה, יומיים הראשונים שמונה דפים, ואח"כ יורד לדף ליום. מפני ששנה מעוברת, [והסיום בערב פסח].

• (בשב"ק פקודי תשס"ה) אמר רבינו שעכשיו סוף השנה, [של לימוד החובות עד ערב פסח] ובשנה מעוברת לומדים כבר עכשיו רק דף אחד ליום.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

מדוע צריך למקם את ההדסים מימין הלולב ואת הערבות משמאל?

בשאר הימים.

ועל פי הקבלה, יש למקם את ההדסים מימין הלולב, ואת הערבות משמאל הלולב; ויש שפירשו, שעלי ההדס הם רומזים על העינים, ועלי הערבה רומזים על השפתים, ומקומם של העינים הוא למעלה מהשפתים. ויש שהוסיף טעם לדבר, שההדס נזכר בתורה לפני הערבה.

[שו"ע תרנא, ב, ומשנ"ב יב רטו; ביאורים ומוספים דרשו, 18, 23 ור 26]

בנטילת ארבעת המינים, הן בעת קיום המצוה, והן באמירת ה'הלל' ו'ההושענות', אוחזים את הלולב עם ההדס והערבה ביד ימין, ואת האתרוג ביד שמאל. ואם אחז את האתרוג בימין, והלולב בשמאל, יצא ידי חובתו; ויש שהחמיר בכך, ולכן, ראוי ליטול שנית ללא ברכה. ואם אחז את כל ארבעת המינים ביד אחת, נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה; וביום הראשון של חג הסוכות, שבו המצוה היא מדאורייתא, יש ליטול שנית ללא ברכה, ויש שהחמירו בכך גם

מי שהחזיק את ארבעת המינים בשיפוע בשעת נטילתם - האם יצא ידי חובה?

ארבעת המינים עם ברכה; וביום הראשון של חג הסוכות, אף ישוּב ויברך 'שהחיינו'. ואם החזיקם בשיפוע, יצא ידי חובה. ובשעת הנענועים, כאשר מנענעים כלפי מטה - יש אומרים שגם אז יש להחזיק את ארבעת המינים כשראשיהם למעלה, ויש אומרים שצריך להופכם ולכוון את ראשיהם כלפי מטה; ולדעת המשנה ברורה, רצוי שלא להופכם.

[שו"ע תרנא, ב, ומשנ"ב טז-יז; ביאורים ומוספים דרשו, 28-30]

בעת נטילת ארבעת המינים, יש להחזיקם במאונך, כצורת גדילתם בעץ, דהיינו, ששורשיהם למטה וראשיהם למעלה. ואף את האתרוג יש להחזיק כשעוקצו למטה ופסמתו למעלה, כיון שצורת גדילתו כך היא, אלא שבמשך הזמן הוא נוטה כלפי מטה מחמת משקלו.

ואם החזיק את אחד המינים כשראשו למטה, או במאוזן, ונזכר בכך רק לאחר שכבר הניח את המינים מידו, ישוּב ויטול את

על מה רומזים שלושת הקשרים שעושים בלולב?

שלושה קשרים לאגידת הלולב עם ההדס והערבה, ושני קשרים נוספים בלולב.

ויש להותיר לכל הפחות טפח (8-10 ס"מ, מ, לשיטות השונות) בין הקשר העליון שבלולב, לבין הקצה העליון של שידרת הלולב, כדי שראשיהם של עלי הלולב יוכלו להיפתח מעט בשעת הנענועים, ויהיה ניתן 'לכסס' בעלי הלולב, כלומר, להקיש מעט את עלי הלולב זה על גב זה.

[שו"ע תרנא, א, ומשנ"ב יד; ביאורים ומוספים דרשו, 20-22]

כפי שלמדנו, מצוה לקשור את הלולב, ההדס, והערבה, יחד. ויש לקשרם באופן שההדסים והערבות יגעו בלולב, ולא יתפזרו לצדדים. ויש אומרים, שצריך לקשור שלושה קשרים בלולב, רמז לשלושת האבות, אברהם, יצחק ויעקב; והיינו - קשר אחד האוגד את הלולב עם ההדס והערבה, ושני קשרים נוספים, האוגדים רק את עלי הלולב.

ויש אומרים, שצריך לקשור שלושה קשרים בלולב בפני עצמו, בנוסף על הקשר האוגד את שלושת המינים. ויש שנוהגים, לקשור

באיזה אופן מותר לאגוד ביום טוב? | האם יוצא ידי חובה בנטילת כל ארבעת המינים ביד אחת? | ומדוע צריך להשאיר טפה פתוחה בלולב?

Hadas Parush/Flash90

תמצית שיעור הלכה במשנ"ב הלכות סוכה במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה' [משנ"ב חלק ו', סימן תרנ"א סעיף א' בחלקו השני - סעיף ג']

אגד הלולב כדי שייטול את כל ג' המינים בידו בשעת הברכה, ויש שכתבו לעשות בלולב ג' קשרים כנגד ג' אבות, ויש מי שאומר שג' קשרים הללו, הקשר של כל הג' מינים יחד מצטרף לג' הקשרים, ובאליהו רבה משמע, שג' קשרים בלולב עצמו, מלבד הקשר הד' שהוא אוגד את כולם יחד.

לולב פתוח

צריך שטפח אחד בלולב יהיה פתוח כדי שיוכל לקשקש בעלי הלולב.

אופן נטילת ארבעת המינים

נוטל את האגודה עם הג' מינים בידו הימנית ראשיהם למעלה ועיקריהם למטה, והאתרוג בידו השמאלית, וטעם הדבר, משום שהם שלשה מינים, והאתרוג אחד, ואפילו שברך עליו כבר ואחר כך נוטל אותו פעם שנייה, כגון בשעת אמירת ההושענות, צריך לטול את הג' מינים בימין, וביד שמאל את האתרוג, ואם נטל את שניהם בידו אחת, לדעת הארחות חיים, לא יצא, ולדעת הט"ז, יצא, ולעניין הלכה יש להחמיר בשל תורה, ולחזור וליטלו בלי ברכה, כלומר, יש עניין שהאתרוג עם הג' מינים לא יהיו באותו יד.

חציצה מעלים שנשרו בתוך אגד הלולב

בחלקו הראשון של סעיף א' כתוב, שאדם שנטל את הלולב עם שאר המינים ולא אגד אותם, האגד אינו מעכב, אבל מצוה לאגוד, ועל זה אומר השולחן ערוך, שאם נשרו מהעלים בתוך האגודה באופן כזה שהעלים מפסיקים בין ידו לבין המינים שבלולב, אין לחוש בזה, משום שמין במינו אינו חוצץ, אבל שלא במינו, חוצץ, ולכן יקח את החוט שרגיל להיות סביב ההדס, ומבאר המשנה ברורה, שהיו רגילים לקנות את בדי ההדס מגוי, והגוי היה מוכר את ההדסים באגודות אגודות, ואותם אגודות היו קשורים בחוט, ואת אותו חוט צריך להסיר, כי החוט הוא מין בשאינו מינו, והוא מהווה חציצה בין היד לבין הד' מינים.

אופן אגידת ארבעת המינים

אם הד' מינים אינם אגודים מערב יום טוב, או שהותר איגודו, אסור לאגוד אותם ביום טוב עצמו בקשר גמור, אלא אוגדו בקשר עניבה, ויש מי שכתבו שבאם לא אגד מערב יום טוב, לא עשה עניבה ביום טוב, אלא יכרוך בחוט סביב הג' מינים, ואת ראש הכרך תוחב בתוך העיגול הכרוך, ויקשור ההדס יותר גבוה מהערה והטעם הוא על פי הסוד, וישפיל את ההדס והערה תוך

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

* מצוה לאגוד את הלולב, ההדס והערבה, יחד, בקשר על גבי קשר, משום 'נוי מצוה'. ונחלקו הפוסקים אם מצוה זו היא מדאורייתא, או מדרבנן. ואף הנוהגים לתחוב את שלושת המינים פְּאוּגְדָן העשוי מעלי לולב - המכונה 'קוּיִשְׁקֵל' - יוסיפו ויקשרו אותם יחד בקשר הנ"ל.
* הלכה למשה מסיני, שאורך הלולב יהיה ארבעה טפחים, ואורך ההדס והערבה - שלושה טפחים. וישנן דעות שונות לגבי אופן המדידה של טפחים אלו; ובנוסף - כידוע - ישנן שתי דעות עיקריות לגבי אורך הטפחים במידות זמננו, המכונות 'השיעור הגדול' ו'השיעור הקטן'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

במה נהג בעל ה'אמרי בינה' לסכך את סוכתו?

שהציפוי גורם לכך שהעצים אינם נראים כגידולי קרקע; ויש אומרים, שאף אם לא ניכר במראה העצים המצופים כי מדובר בעץ מצופה, הרי הם כשרים לסיכוך, משום שדווקא בדבר שהרואים עלולים לחשוב שאינו מגידולי קרקע, אין לסכך, אבל בנדוננו, הכל מבינים שמדובר בציפוי בלבד, ולא במטילי זהב.

[ביאורים ומוספים דרשו תרכט, 7, וראה עוד שם; וראה שו"ע תרכז, ד]

עצים צבועים, ניתן לסכך בהם, משום שהם נראים כגידולי קרקע גם לאחר הצביעה; ואף אם שיכבת הצבע עבה, הריהי פְּנוּי סוכה, שאינו פוסל את הסכך אלא כשהוא רחוק ממנו ארבעה טפחים, (ראה במקורות), שהרי הצבע מייפה את העצים. וכמו כן, מותר לסכך בעצים המצופים בנייר, וכך נהג בעל ה'אמרי בינה' זצ"ל.

אולם, בנוגע לעצים המצופים זהב - יש פוסלים, משום

הלוח היומי

כ"ב בחשוון | רבי יששכר דב ב"ר יהושע רוקח זצ"ל, מבעלזא, בעל לקט אמרי קודש ועוד

יארצייט:

תי"ז: רבי משה ב"ר יצחק יהודה לימא זצ"ל, מגדולי האחרונים, בעל חלקת מחוקק.
תקע"ד: רבי דוד שלמה ב"ר ירחמיאל אייבשיץ זצ"ל, מסורוקה-סרביה, בעל לבושי שרד, ערבי נחל ועוד.
תקע"ט: רבי עזריאל ב"ר דב הלוי (מזאמושיץ) הורוויץ זצ"ל, אב"ד לובלין, המכונה 'ראש הברזל'.
תקפ"א: רבי רפאל יוסף ב"ר חיים חזן זצ"ל, אב"ד באיזמיר-תורכיה ובחברון, בעל חקרי לב ועוד.
תרל"ו: רבי מיכאל ב"ר יוסף הופמן זצ"ל, בעל מים חיים.
תר"פ: רבי ישעיה ב"ר יעקב יצחק טברסקי זצ"ל, ממקארוב.
תרפ"ז: רבי יששכר דב ב"ר יהושע רוקח זצ"ל, מבעלזא, בעל לקט אמרי קודש ועוד.

יארצייט הרה"ק רבי יששכר דב ב"ר יהושע מבעלזא זי"ע המהרי"ד

עצה לקבלת התפילות

כתב הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א: העיצה שתפילותינו תתקבלנה ללא עיכוב - כשיבקש על צרכי גופו, יכוין כדי שיוכל לקיים מצוות ה', ובזה הוא מקדש את צרכי הגוף, וזהו "והייתם קדושים" - קדש עצמך במותר לך.

(מהרי"ד מבעלזא - קדושים קיט)

נשתדל בזמן ההתעסקות בצרכי הגוף (אכילה, שינה, פרנסה וכו') לכוין שהם כדי שנוכל לקיים מצוות, ובכך נקדש את כל מעשינו ונזכה שהתפילות על צרכינו תתקבלנה ללא עיכוב

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il